

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK LI. Ч. 181. Джерзі Ситі, Н. Дж., п'ятниця, 17-го вересня 1943. No. 181. Jersey City, N. J., Friday, September 17, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ. ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: ВЕrgen 4-6237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕrgen 4-1016 4-8007 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

МОРГЕНТАВ ПРОТИ БЕЗМЕЖНОГО ВОЄННОГО ОПТИМІЗМУ

ВАШИНГТОН. — „Оцей нерозумний, дитячий надмірний оптимізм це справжня небезпека для краю“ — говорив секретар скарбу Генрі Моргентав по радіо, пригадуючи на конкретність купування бондів Третьої Позички для перемоги. Наша виправка на Сицилії — твердив Моргентав — коштує нас далеко більше, ніж загал знає. Матеріальні втрати Аліантів досягнули 54%. Дехто думає, що з заняттям Сицилії ми вже бачимо кінець війни. Цілком навпаки, каже Моргентав. Заняття Сицилії було легке в порівнянні з боями, які йдуть тепер за Салерно. Там ми витрачаємо велитенські жертви крові, а навіть як і добудемо Італію, то ми ще будемо далекі від Німеччини. Тому Третя Позичка це не кінець нашим позичкам. Ще придуть дальші. — Моргентав висловив подрібно наші втрати в воєнних матеріялах на Сицилії, але не згадав жертв у людях. Зате повторив, що надто велика надія на легкий кінець війни спричинює десятки тисяч втрат у людях, бо населення звільняє темпо воєнної активності.

НЕПОРОЗУМІННЯ В ДОПОМОГОВИХ АГЕНЦІЯХ.

ВАШИНГТОН. — Праця різнородних воєнних допомогівих агенцій припиняється через безупинні непорозуміння між персоналом та через брак координації. Про це пише „Ди Америкен Фарен Сервіс Джорнал“, якого статті є точно переглянені цілою редакційною радою і одобрені відповідними агенціями, про котрих є мова. Отже це авторитетна стаття. Згадується в ній про відношення стейтового департаменту до Бюро Чужинної Допомоги й Регабілітації. Деякі суперечки полагоджуються самим персоналом без відома директора бюро, бувшого губернатора Лімена. З цього приходить дехто до висновку, що Лімен готов зрезигнувати зо свого відповідального становища.

ПОТРІБНО ДО ВАКС 70,000 ЖІНОК.

ВАШИНГТОН. — Енергійну кампанію розпочав департамент війни за рекрутками до Жіночого Воєнного Корпусу (ВАКС), щоби дістати 70,872 нових „воячок“, які мають звільнити мужчин від бюрового та інших не-військових занять. Після кількох місяців непорозуміння і плянів піднято кампанію з подвоєною енергією, щоби надолужити втрачене. Кампанія буде в повній розгарі між 27. вересня і 7. грудня. Жінки, що тоді зголосяться, будуть приділені до річних таборів для вишколу.

ЗБУДОВАНО 2,000-НИЙ КОРАБЕЛЬ З „ВИКТОРИ“ ФЛОТИ.

ВАШИНГТОН. — Морська Комісія проголосила, що якраз спушено на воду 2,000-ний корабель з так званою „Викторі“ флоті. Будову цієї флоті, призначеної для інвазії, розпочали безпосередньо після нападу на Перл Гарбор. Її вимоги великі і тому в наступному році треба буде дістати 35,000 моряків для обслуговування кораблів. Останній корабель зветься „Блейденсборг“, а збудований у варстатах Кайзера в Портленд, Орегон. Є це так званий „тенкер“ для перевозу нафти й олію.

НЕ МАЮТЬ МІСЦЯ ДЛЯ ПЕРЕХОВАННЯ КАВИ, ВИКИНУТЬ ЇЇ У МОРЕ.

НЬО ЙОРК. — Ньорські купці, що імпортують каву, прийшли до висновку, що треба буде спалити або викинути в море нагромаджені припаси тому, бо не мають де її тримати. Вони повідомили своїх продуцентів у Південній Америці, щоби більше кави не висилали. Це не є специфічне ньорське явище, але такі відносини запанували на всьому побережжю, а також і по великих торговельних центрах у цілому краю. Для пояснення подають, що каву тепер спроваджується на велику скалю, 100,000 тон параз, а потім ждеється на другу нагоду, з огляду на недостачу кораблів. Для привезеної кави нема відповідних будинків і вона гниє.

ДОЗВОЛЯЮТЬ ПРАЦЮВАТИ МАЛОЛІТНИМ ПОНАД ЧАС.

ОЛБЕНІ (Нью Йорк). — Стейтова Воєнна Рада дозволила 80 аплікантам, малолітнім робітникам, працювати понад звичайний робітничий час в годинах після півночі. Дозвіл дали на підставі закону з 1943. р.

ВОЯКИ РАТУВАЛИ ЗБІР ПОМІДОРІВ, МУСЛИ ПЛАТИТИ ЮНІ.

ЕРЕНТОН (Нью Джерзі). — Півтори сотки вояків, що зголосилися до праці на фармах для ратування дозрілих помідорів перед знищенням, мусили заплатити вкладки до юнії, або покинути роботу. Це виявило стейтве Фармерське Бюро. Та замість цілої юнійної вкладки юнія дозволила воякам платити лише по 25 цнт. тижнево.

Побір батьків є есенціональною konieczністю для перемоги — думають військові чинники

ВАШИНГТОН. — „Хтонебудь хоче відложити побір батьків до війська, цей перебирає на себе важку відповідальність за завалення цілого стратегічного пляну перемоги“ — заявили представники збройних сил перед сенатською комісією для Воєнних Справ. Ця комісія має прийти перед повний сенат з відповідним внеском, як налапати спірне питання про безпосередній побір батьків до військової служби. Армія жадає 582,000 нового рекрута на цей рік, якщо мають бути втримані наші позиції на фронтах. Речники збройної сили вказують на те, що Німеччина має лише 14 дивізій менше тепер, хоч відпала Італія. Отже й Америка не сміє зменшати своєї енергії, коли хоче осигнати повну перемогу.

НАЧАЛЬНИК АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ НА ВІДВІДИНАХ У МЕКСИКУ

МІСТО МЕКСИКО. — Тут прибув генерал Джордж С. Маршал, начальник генерального штабу армії Злучених Держав, на свято 133-ліття незалежності Мексики. Маршал висловив свій погляд, що опір німців у Салерно зовсім не є несподіваним для Аліантів. „Ми йдемо наперед на підставі наших плянів“ — сказав Маршал. „Ситуація шойно розвивається... Це шойно початок важких боїв; однак я не знаю ще подій із останніх трьох або чотирьох годин і тому не можу точно сказати, як стоїть справа саме тепер“. Відвідини ген. Маршала це історична подія, бо ще ні разу шеф генерального штабу армії Злучених Держав не ступив ногою на мексиканську землю.

ВТРИМАННЯ ВОЄННОГО СТАНУ КОНЕЧНЕ НА ГАВАЯХ

ГОНОЛЮЛЮ (Гавайські Острови). — Гавайський архіпелюг, на думку командантів Центральної Смуги Паціфіку, є властиво воєнною смугою і тому не можна зменшувати воєнної чуйності через знесення воєнного стану, як це дехто пропонує. Команда вважає острови Гаваї за воєнну територію, бо тут є база американських кораблів та постачань. Гаваї є теж за безпекою континенту Злучених Держав перед Японією. Нема іншої такої важкої бази, як Гаваї для нашого краю, виявляє команда, отже воєнний стан на Гаваях мусить бути втриманий.

Невидимий Мусоліні творить уряд

ЛОНДОН. — Німецьке радіо подало вістку, що Беніто Мусоліні створив новий італійський уряд. Уряд виходить з нової фашистської партії, що буде називатися „республіканською фашистською партією“, видно на знах, що партія не буде признавати над Італією короля. Мусоліні приказав далі привернути всі партійні організації й дати їм поміч імена. Ці зарядження названо денним приказом ч. І. Виглосив їх правліний радіовий заповідь, а не Мусоліні. Не сказано теж про те, де знаходиться Мусоліні. Цей приказ для наказує теж перевести ревізіі листи членів партії, розглянути як вони поводитися підчас недавньої кризи та покарати примірно всіх боягузів і зрадників. У цих останніх словах добувається заповідь репресій.

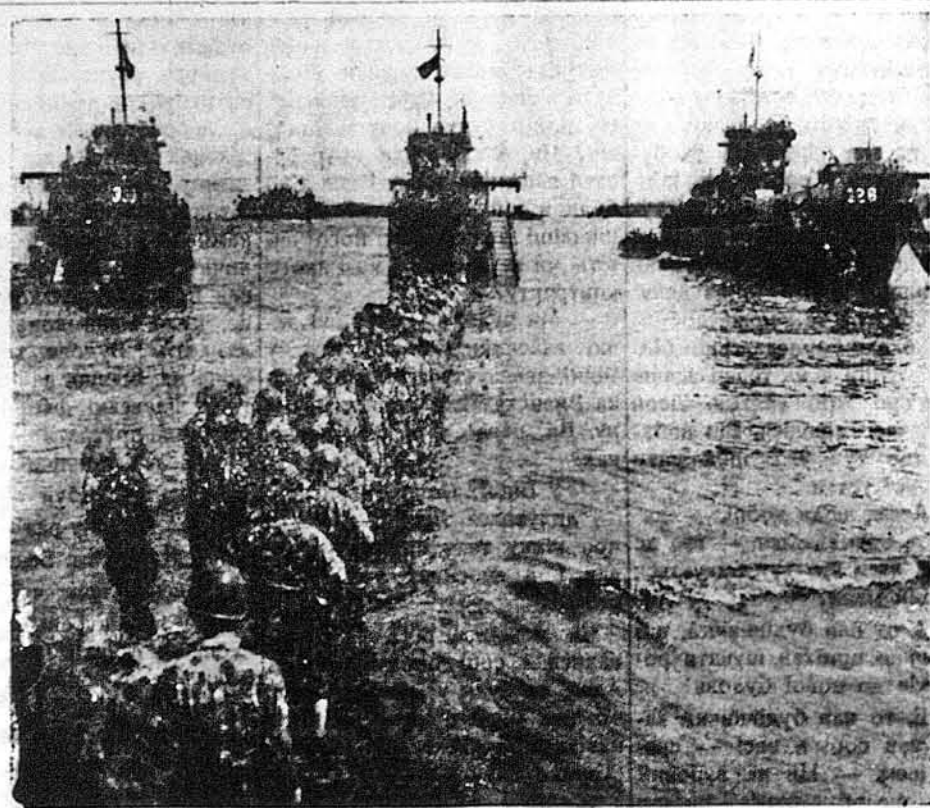
Англійський уряд дивиться на ці повісті як на комедію. Він добуває в цьому новотворі передовсім бажання Гітлера пімститися на всіх італійцях, що проявляють більше ліберальні настрої. Преса й публічна опінія в Британії однак бере ці події більше поважно.

ДРАСТИЧНІ ОБМЕЖЕННЯ ВАТИКАНСЬКОГО РАДІЯ НІМЦЯМИ

МАДРИД. — Німецька окупаційна влада в Римі поважно обмежила свободне вживання радія Ватиканом і здержала просто всякі свободні комунікації Ватикану із зовнішнім світом. Ці обмеження викликали в католицьких кругах поважне заклопотання. Контрольоване німцями римське радіо подало, що від вітвірка два німецькі вояки стоять постійно на сторожі на площі св. Петра.

АРХИЄПИСКОП ЙОРКУ ВІДВІДУЄ МОСКВУ

ЛОНДОН. — Зближення між Британією й Росією щодо релігійної справи, одної з найбільше спірних питань між ними, зробило ще один крок, коли подано до публічного відома, що архієпископ Йорку прибув до Москви як голова місії англійської церкви. Архієпископ Йорку належить до так званого ліберального крила англійської церкви, до котрого належить і її голова, архієпископ Кентербері. Англійський уряд дав до зрозуміння, що візита має чисто церковний характер та що англійський уряд до неї непричетний.

АМЕРИКАНСЬКІ МАРИНАРИ ПЕРЕНОСЯТЬ АМУНІЦІЮ З КОРАБЛЯ НА СУШУ. — Ця сцена є знята на Соломонських островах, на полудневому Паціфіку. Бачимо американських маринарів, як переносять амуніцію з кораблів на беріг по старосвітськи. Та інакше там не можна. Це діється на Рендова Айлэнд, зараз по здобутті острова від японців.

АЛІАНТИ ПІД САЛЕРНО ПО ВІДСТУПІ ДЕРЖАТЬСЯ

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНО-АФРИЦІ. — Становище аліантських військ коло Салерно ще далі критичне, але німці вже стратили вигляди на певну й шкуру перемогу. Кожна з воюючих сторін кидає в бої шораз більше війська, стараючися проломати противника. Аліанти здали дещо більше простору, але вони скріпляють свої позиції засиланнями, що приходять шораз скорше в більшому числі. Німці теж дістають засилання.

Війська генерала Кларка мають піддержку великих гармат воєнних кораблів, котрі засипають ворожі позиції на довколишніх горбах і горах та їх повзи безупинним огнем.

Восьма британська армія дійшла до Бельведеру, що лежить 75 миль від Агрополи на південному кінці салернського причалу. Неофіційні донесення кажуть, що війська генерала Монтоммері дійшли вже до Скалеї, 20 миль дальше.

Північно-африканські повітряні відділи дають цій битві теж велику допомогу. Вони вислали до неї понад 2,000 літаків найрізнішого типу, з котрих одні скидали бомби, що розбивають цілі блоки, а другі літали низько понад ворожі лінії, скроплюючи їх огнем машинних крісів.

НІМЦІ ВЖЕ СТРАТИЛИ СВОЮ САМОПЕВНІСТЬ.

БЕРН. — Що битва під Салерно не йде зовсім по лінії німецьких сподівань, видно з тону німецьких радіових вісток: пропала з них вчорашня нахабна самопевність. Вже нема певности, що Салерно буде друга Дункерка, себто що німці проженуть Аліантів поза море. Вже не говориться навіть про евакуацію, а стверджується, що це не була евакуація, а нові скріплення.

Все таки ворог підчеркує свої здобутки та вірить у знищення військ, що висіли в тій околиці.

БРИТАЙСЬКА ОПІНІЯ ДЕШО УСПОКОЮЄТЬСЯ.

ЛОНДОН. — Вістки, що американські війська під Салерно далі держаться, підняла значно публічні настрої в Британії. Все таки громадянство болючо свідоме важкого положення американських військ, тим більше що всі переконані, що восьма британська армія їм нічого не може допомогти, бо їй забере принаймні кілька днів зайти на поле боїв коло Салерно.

АЛІАНТИ ЗАХОПИЛИ ДВА ВАЖНІ ГРЕЦЬКІ ОСТРОВИ.

АНКАРА. — Аліант захопив острови Кос і Лерос, що належать до Додеканів, та острів Самос, що лежить у групі грецьких островів на Егейському морю. Острів Лерос має незвичайно важні морські, летичні й субмаринні бази, а Самос має найкращі летунські майдани на Егейським морю.

Аліанти захопили ці острови ще кілька днів тому, але держали подію в тайні.

ГОТУЄТЬСЯ ІНВАЗІЯ БАЛКАНУ?

ЛОНДОН. — Бритійський уряд відмовляється розкрити, де знаходиться дев'ять британських армій, про котру прийшли донесення з Анкари й Стокгольму, що вона виплила зо своїх сирійських баз по дволітньому вишколі. Німці говорили на радіо, що її призначення Балкан.

Югославські партизани захопили понад сто миль далматійського побережжя. Вони захопили теж частину Славонії, що була занята італійськими військами. Німці однак кажуть, що побережжя Далматії й Альбанії в їх руках.

ЧЕРВОНА АРМІЯ 50 МИЛЬ ВІД ДНІПРА.

ЛОНДОН. — У спеціальнім приказі дня прем'єр Сталін подав вістку, що червона армія захопила Ніжень, „найбільше важний центр німецької оборони на дорозі до Києва“.

У наступі останнього дня на Україну червона армія вбила 6,000 німців та захопила 200 місцевостей. Бої за Ніжень велися два дні. В них упало 3,000 німців і добуто великі припаси воєнного матеріялу.

Ще далі на південь червона армія підсуулася ще ближче до Дніпра, захопивши Гуляй Поле й Покровське, що віддалені всего 50 миль від Запорозжя.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ БЮТЬ ПО ПАРИЖУ.

ЛОНДОН. — По п'яти-дневній перерві аліантські літаки знову з'явилися над Європою. Американські бомбовики били по німецьких фабриках літаків в околиці Парижу. Берлінське радіо вже й заповіло, що починаються нові аліантські рейди.

АЛІАНТИ НА ЛЯІ ДАЛІ НАТИСКАЮТЬ НА ЯПОНЦІВ

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦІФІКУ. — Аліантські війська натискають з усіх боків на Ляі, важну ворожу летничу базу на Новій Гвінеї. Вони знаходяться вже 5 миль від центра міста на заході та всего дві милі від міста на сході.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1102 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БОРТЬБА НА "ДРУГОМУ ФРОНТІ"

Якщо воєнні події в Північній Африці, а потім на Середземному морі, а в першу чергу в Сицилії, не були для деякого „другим фронтом“, то чи ті завзяті бої, що саме тепер ведуться в Італії біля Салерно, теж не є ще ось таким фронтом? Здається, що як хто хоче квестіонувати воєнну кампанію в Північній Африці чи Сицилії, не вважаючи її „другим фронтом“, то вже не може того сказати про теперішню кампанію в Італії. Бо з яких джерел не доходило до нас вісті, то всі вони сходяться в одному: досі такої завзятої й кривавої боротьби ще не було, принаймні на фронті довкола Середземного моря.

Та що це за боротьба, та якої треба надіятись в найближчій будучині, на це вказує найкраще те, що німці на советсько-німецькому фронті постійно далі відступають, вкорочують фронт, а заощаджені ось так сили висилають на захід для охорони перед інвазією Аліантів. Це тепер уже доказана річ. А це значить, що годі далі продовжати ось ту кампанію, що Аліанти ще досі не змогли облекшити Советам воєнного положення відтягненням поважніших німецьких сил з їхнього фронту. Бож навіть ті, що ставляться до боротьби советського війська з найвищим подивом і є приятелями Советів, підкреслюють, що саме те, що німці можуть так завзято боротись в Італії, а в Советах відступають, вказує наглядно, що вони відтягнули з Советів значні сили.

Та найважніше з того, що діється тепер в Італії, є те, про що доносять з Англії. А пишуть звідтам, що відомості про боротьбу біля Салерно поляли холодною водою на гарячі голови тих, що вже заповідали скорий кінець війни та замиріння біля Різдва. Бо от стає очевидним, поминаючи нацистські перехвалки про їхні великі перемоги в Італії, що американцям і британцям прийдесть звести дуже тяжку воєнну кампанію, навіть ще заки зустрінуться з головними німецькими силами. Ворог використовує в Італії географічне положення для своєї стратегії якнайкраще і є далі всилі ставити якнайсильніший опір. А Американській Пятій Армії припало розпочати властиву інвазію, коли іде про властиву боротьбу з ворогом, на разі Восьма Бритійська Армія знаходиться на полудні в кращім положенню, бо не стрічає поважнішого опору. Та в скорому часі і вона опиниться в самому розгарі важкої боротьби.

„Другий фронт“ у самій Європі вже є. Кривавий він і завзятий, окуплений на самому початку тисячями американських синів, що опинились в дуже скрутному положенню, бо не зважаючи на всю допомогу, яку постійно дістають з моря, повітря і суши, мають перед собою сильного ворога, що знаходиться у кращому стратегічному положенню. Хвилево може судьба хитатись в один чи другий бік. Та хочби щастя, перекинулось хвилево навіть і цілковито в бік ворога, то у війні це природне явище. Та таке „щастя“ ніяк не врятує Гітлера від загибелі.

Конгрес і загранична політика

З відкриттям конгресової сесії звернулися на це важке урядове тіло-не тільки очі цілого краю, але й всього світу. Від конгресу саме має вийти якась заява про заграничну політику Злучених Держав, і ця заява мала би дати світові принаймні натяк на політику Америки по війні.

Де вона саме стане, цього ніхто не може сказати, дарма, що всякі несвідомі люди кажуть, що вона займає таке або онтаке становище. При американській політичній конструкції про заграничну політику Злучених Держав рідше дві чинники: президент і конгрес, згідно сенат, котрому прислугує право ратифікації всяких договорів. Хоча становище президента Рузвельта в заграничній політиці до певної міри вже відоме, все таки воно ще не покриває багатьох справ і питань, про які президент ще не заявився. А не заявився він певно з різних причин, а між іншим і тому, бо ніхто ще зовсім не відомо, де в заграничній справі стане американський сенат.

Головним питанням американської заграничної політики є питання: чи Злучені Держави мають брати участь у міждержавній праці після війни, чи держатися від неї осторонь, як вони держалися від неї досі? Є це питання ізоляціонізму проти інтернаціональної співпраці.

Власне щодо того основного питання американська політика ще не вирішена. Президент стоїть, як він усе стояв, проти ізоляції Америки в світовій політиці, а за співпрацю з іншими державами. За ізоляцію стояли в Америці поважні політичні, суспільні й економічні сили. Японський напад на Америку й втягнення її державами Осі в другу світову війну сильно підорвав ізоляціонізм, але всетаки ізоляціонізм не вбив: ще й нині є в Америці багато людей, які стоять на тому, що треба проти Осі воювати з усім завзяттям, на яке нас стати, піддержуючи всіми силами наших союзників, але по війні все таки з ніким у ніякій союзи чи угоди не входить.

Противники ізоляціонізму й прихильники міждержавної співпраці вчас мира виказують, що таке становище ізоляціоністів термосить якраз усім військовим зусиллям: адже вирішення питань, що довели до вибуху війни, належить до цілей війни. Не може держава вести війну з усею силою, на спілку з іншими державами, коли вона не знає, як ці дер-

жави поставляться до спірних питань світу.

У такому розумінню ситуації почалися в сенаті заходи, аби вже нині, ще до кінця війни, себто до починання праці коло вироблення міждержавної пововоєнної угоди, сенат заявився щодо американської політики по війні. У конгресі появився цілий тузін резолюцій про відношення Злучених Держав до міждержавної співпраці в мирі, а з тих резолюцій найбільше відома коротка, бо все одно речення обіймаючи резолюція конгресмена Фулбрайта, котрою конгрес мав би заявитися за участь Злучених Держав у праці коло створення відповідної інтернаціональної машинерії з владою установити й удержувати постійний і справедливий мир між державами світу.

Загально признають, що ухвалення такої резолюції закріпило би значно співпрацю Об'єднаних Держав уже тепер підчас війни, і уряд є певно за ухвалення такої резолюції. Однак рівночасно з тим уряд знає, що резолюція така, аби мати такий власне бажаний наслідок, мусіла би бути ухвалена такою поважною, просто подавляючою більшістю голосів, яка давала би довну гарантію, що ці настрої не так легко будуть змінені. Власне цього, як каже Тернер Катлідж, вашингтонський кореспондент „Нью Йорк Таймс“ уряд у даній мент не є певний. Він знає, що ізоляційні настрої в американській конгресі ще не пережалися та що в конгресі вони легко можуть проявитися різними проектами на обмеження резолюції про пововоєнну співпрацю Злучених Держав з іншими державами або якоюсь огидною дебатом, яка могла би знівечити всяке корисне враження, якого уряд бажає.

Уряд сподівався, що повертаючись з вакації конгресмени й сенатори займуть у цій справі більше протізоляційне наставлення. Коли однак уряд побачив, що стрінувшись з своїми виборцями, конгресмени й сенатори далі займають напівізоляційне становище, уряд перестав напирати на сенаторів за ухвалення наборі резолюції про міжнародну політику Злучених Держав. Звісно, це завішує американську заграничну політику немовби в повітрях, з поважною шкодою для аліантської справи, але уряд видно не може рішитися на твердшу політику, коли цим уже й так кепську ситуацію можна би зробити ще гіршою.

Проф. Микола Чубатий.

ЩО ГОВОРЯТЬ ПРО СВОЄ МИНУЛЕ НАЙСТАРШІ НАЗВИ УКРАЇНСЬКИХ ОСЕЛЬ?

В періоді по першій світовій війні розвинулися на українських землях не тільки живі археологічні пошукування за далекою, скритою у нетрах землі минувиною українського народу з часів вчасно історичних, а то й передісторичних, але також розвинулася окрема наука, що стоїть немов на пограниччі історії господарського життя України, археології та мовознавства. Це свого роду археологія української мови збережена у назвах українських осель.

Про поважну частину українських осель маємо історичні відомості, коли та ким вони засновані, однак такі більша частина українських осель не має за собою ніякої метрики уродження, їх початкове міжжє невідоме, воно укрите у нетрах сірої давнини, часто історичної, але нерідко теж доісторичної.

Сильно розвинені по встаній світовій війні досліді над господарським, суспільним та правовим життям українського народу звернули увагу на цю обставину, що у назвах та в будові себто формі нинішнього українського села чи міста можна знайти багато такого, що може вказати та навітлити походження даної оселі. Кожен досліді над назвою оселі долучено ще й з результатами дослідів над будовою багатьох осель на українських землях, тоді приблизно можна усталити походження, а тої довговічність, неодного села чи міста на українській землі, про яке позатим немає ніякої історичної згадки.

На які категорії можна поділити назви українських осель?

Розглядаючи спис місцевостей хочби тільки Західної України впадає в очі, що одні місцевості належно зв'язані з історичними часами, другі з передісторичними. З історичними часами зв'язані назви осель, що мають на собі якусь виразну назву історичної особи або установи. Кожному ясне, що такі назви осель як Ярослав, Володимир Волинський, Давидгородок, Спас, Монастирська, Монастирська, Полівка, Єсипів, Єзупіль, Германів та подібні походять вже з історичних часів, бо в назві натрапляється на означену історичну особу або на установу та назви християнської цивілізації. Такі назви могли повстати тільки вже по заведенні християнства в Україні. Зокрема ще деякі назви в не-

до найстарших осель належать також оселі, що мають якісь смішні назви. Це були первісно не назви, але прізвиська мешканців оселі, ще з тих часів, коли не було не то родових, але навіть особових назв. Людей не називали, але прозивали по їх добрих прикметах, хіба чи смішностях.

До таких належать назви осель як Печихвости, Жабокруки, Передриміхи, Вислобоки, Сернки, Кобиловолоки. Такі назви, а радше прізвиська звичайно давали мешканцям якоїсь оселі їх добрі суди. На питання, а хто то там живе? Та там живуть — відповідали — ці печихвости, або ці жабокруки, або ці передриміхи, або ці кобиловолоки. Назви взяті очевидно з якоїсь одної події, що осмішувала їх мешканців. Були люди оселі тяжкі, незвинні, обвислі так і їх оселю прозвали вислобоками. Були десь дівчата звинні як серни, так говорили: там живуть ті сернки. В той спосіб лишалися ці назви як назви осель впродовж цілих століть. Мабуть смішною назвою була також первісна назва Заліщики, а радше заліщук, себто люди, що десь там глибоко залізли у дісторичний яр.

Назви осель зв'язані з часами старої княжої України.

З часами старої княжої України зв'язані назви осель, що мають у своїм корені ще старі імена слов'янського, передхристиянського періоду або вже назви вчасно християнського періоду в Україні.

До старих часів ще передхристиянського періоду України належать назви осель зв'язані з іменем батька роду праслов'янської широкії родини. Такими є назви Київ, Зборів, Золочів, Радехів, Плуґів, Полохів, Божиків, Вовків та назви Радомишль, Перемишль, Теревобля то що. Замітне для цієї групи тих назв осель це, що в їх корені є назви осель, але ще прастарі слов'янські назви нехристиянські.

Імена тих осель окінчені на -ів, на -ль або на -ич. Є це прикметникова форма старокняжої мови. Чому назва оселі в формі прикметникової власності? На питання чий це город або чий це двір? Люди відповідали це Кня або Київгород, це Збора або Зборівдвір, це Радеха або Радехівдвір, так само Золочівдвір, Плуґівдвір, Полохівдвір, Божиківдвір, Вовківдвір. Пізніше стали опускати додаток город або двір так і лишилося само Київ, Зборів і так.

В старій українській мові знала теж прикметникова форма з окінченням слова на -ль. В тім самім розумінню говорили: це Перемишля або Перемишльгород, це Радомишльгород. Така сама була теж назва нинішньої Теревоблі вже за польських часів змінена на Трємбовля, яку то називу дещо зукраїнізовану Теревобля присвоїли собі теж українці. Стара ще літописна назва того міста є „Теребовль“, як бачимо з тим самим окінченням прикметника посідання старокняжої мови на -ль.

Подібного походження є такі самі назви осель ще з праслов'янськими назвами, але окінчені на -ич, як Домаморич, Дрогобич, бо форма з окінченням -ич, теж знала у старокняжої мові, на означення походження або чия це власність, отже Домамора, чи Дрогоба, тому Дрогобич, Домаморич.

Дещо пізнішого походження є назви вже з історичними старокняжої мови іменами, деякі вже навіть і християнського походження. З такими назвами є оселі Васильків, Настасів, Львів, Миколаїв. Імена Василь, Настас, Лев, Микола це вже християнські назви, але української вимови, отже по-

(Далше буде).

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

37)

От такі споминки і такі мислі, на тисячлі ладі переливанні, забавляли Леона під час скорой їзди до Борислава. Міцне гойдання брички розкішно вколосувало його, а його власні мислі та думи золотили перед ним увесь світ.

Ось він уже минув Губичі і, не доїздячи до Борислава, казав візничові зупинитися на гостинці. Виліз з брички і півперек толоки рушив на річку, де мала будуватися фабрика. Але ще заки підійшов і до тому місцю, почув там якийсь гамір. Озираючись і побачив з невеликим дивом велику купу народу, що стояла довкола площі, товплячись та цікаво роззираючись. Були це по більші часті власники бориславських ям, хоч досить та-

ків, жінок, дітей і всякої іншої збиранини.

„Що за прислія?“ — подумав собі Леон. — „Що могло тут статися, що така товпа народу тут згромадилася?“

Діло вияснилося зовсім просто. Ледве товпа цікавих його побачила, коли зараз власники рушили супроти нього і засипали його питаннями: Що? Як? Чи справді він паровий млин буде? Відки так нагло прийшла йому подібна думка? По що наражується на неминучі втрати, бож паровий млин у Бориславі, певно, не буде приносити йому ніякого доходу.

Леон дуже змішався тими запитаннями. Він аж тепер одним разом зрозумів, що, глосючи, немов то він буде паровий млин, він не то що не відвертає людських очей

від свого підприємства, але, протиню, загостроне тільки людську цікавість. Тож він на всі запитання своїх товаришів по гешеті всіміхнувся силуванням сміхом, не знаючи наразі, на яку відповідь здобується. А ось і робітники, жінки та ввесь бідний люд обступили Леона, одні — просячи його про роботу при будові, при млині, інші — знов дякуючи йому за те велике добродійство для бориславської бідноти, котрій чень тепер легше буде про хліб святий. Леон не дуже змішався. Він побачив, що тут уже ніяк уйти людської уваги.

— Алеж, люди добрі, — сказав він, одумавшись, — хто це сказав вам, що тут буде паровий млин?

— А от пан будівничий, що нині рано прийав шукати робітників до нової будови!

— Е, то пан будівничий жартував собі з вас! — сказав Леон. — Це не паровий млин, це буде проста нафтарня! Де мені до парового млина!

— А-а-а! — вирвалося з уст усіх присутніх, мов знак зди-

вування та розчарування. Іся своїх товаришів. Правда, він обіцяв з деяким це цині побалакати про закуплення земного воску, котрого буде потребувати до нової нафтарні. А позбувшись непожаданих цікавих гостей, він пішов на площу, де вже наймені робітники рівняли ґрунт, звозили каміння й цеглу й де будівничий з Бенедьом розмірював плян і випальковував місце, куди мали копатися фундаменти. Будова мала бути скінчена іменно на час, у котрій віденські фабриканти обіцяли прислати замовлені Шеффелем прилади.

Будівничий був дуже маркітний і раз-у-раз воркотів щось під носом. Бенедьо тільки десь-колись чув уривані слова, як „дурень“, „ошуст“, „хоче циганити, а не вміє“.

Коли Леон наблизився і голосно сказав робітникам „добрий день“ і „дай, Боже, щастя“, Бенедьо перший підійшов ід йому.

— Пане, — сказав він, — правда, що ви жартували, говорючи, що це має бути паровий млин?

Ледве-не-ледве Леон сиекав-

— Або чому ти мене про це питаєш?

— Бо ми тут з паном будівничим не могли погодитися щодо того пляну. Я прецінь робив уже при паровім млині в Перемишлі і знаю, як він має ставитися. А скоро тільки я поглянув на плян, так зараз пізнав, що це буде нафтарня, не млин. Я вже і вперед догадувався, бо пощож би витут, у тій пустині, ставили млин? А от пан будівничий на жаден спосіб не хотіли примірювати цей плян, говорючи, що це, певно, помилка, що треба здержатися, аж поки він сам не зробить такий плян, який випадє під паровий млин...

— Алеж розуміється, що я то на жарт говорив! — сказав голосно Леон, стараючись покрити знов сміхом своє змішання. — Чень же я ще не вдурів будувати паровий млин у Бориславі!

Тепер і будівничий, почувши ті слова, підійшов ід Леона, що, все ще всіміхаючись, роззирався довкола.

— Або чому ти мене про це питаєш?

— Бо ми тут з паном будівничим не могли погодитися щодо того пляну. Я прецінь робив уже при паровім млині в Перемишлі і знаю, як він має ставитися. А скоро тільки я поглянув на плян, так зараз пізнав, що це буде нафтарня, не млин. Я вже і вперед догадувався, бо пощож би витут, у тій пустині, ставили млин? А от пан будівничий на жаден спосіб не хотіли примірювати цей плян, говорючи, що це, певно, помилка, що треба здержатися, аж поки він сам не зробить такий плян, який випадє під паровий млин...

— Алеж розуміється, що я то на жарт говорив! — сказав голосно Леон, стараючись покрити знов сміхом своє змішання. — Чень же я ще не вдурів будувати паровий млин у Бориславі!

Тепер і будівничий, почувши ті слова, підійшов ід Леона, що, все ще всіміхаючись, роззирався довкола.

(Далше буде).

Трагедія Італії

Як територія, на якій розвинулося колишнє всемогутнє римське царство, Італія після упадку цієї імперії розлетілася на кільканадцять менших і більших провінцій чи то самостійних, чи під чужим ярмом. Однак творчі сили народу робили італійців славною і впливовими на весь світ. Мистецтво, література й архітектура лучили італійців в одну націю і згодом італійські революціонери - об'єднати її під назвою „карбонарії“ розпочали безпорадну боротьбу за зєднання Італії. Цей рух зробив славним імя Мацціні. Північна провінція П'ємонт стала захистом політичної італійської революції яка остаточно з кавуром як дипломатом і Гарібальдієм як мілітарним провідником створила модерну італійську державу в 1871 р. під владою королів з найстаршої пануючої династії в Європі, з дому Савой. Цей рід панує в Італії ще й сьогодні.

Національна єкспанія після зєднання принесла італійцям з часом такі африканські колонії, як Еретрія (1885) і Триполіс (1912), а після першої світової війни Додеканезькі острови (коло Малої Азії) африканські провінції Лівія й Сомалі та міста над берегом Адрійського моря: Триєст, Діюме, Зару. Вже перед світовою війною Італія вважалася потугою, а з обняттям влади фашистами під проводом Беніта Мусоліні в 1922. Італія пішла стрімголов на завоювання Етіопії й Альбанії, поки не вступила в теперішню війну по стороні Німеччини, 10. червня 1940. р.

Цікаве, що як довго Італія воювала сама, отже рахувала на свої власні сили, так довго вона перемогла. Скоро лише увійшла в воєнний союз з німцями, відразу почала програвати одну кампанію за другою. Можна ствердити, що в часі спільної німецько-італійської кампанії Італія не віднесла ні одної перемоги. Навіть, коли напала на Францію підступно, коли Франція вже піддавалася Німеччині, Італія не дістала від Гітлера нічого сінько в французько-німецьким примирю. Мусоліні пішов до війни проти Франції в надії, що без великих жертв дістане від Франції південні провінції. Ніццу й Савою, замешкалі італійцями. Гітлер не допустив до цього. В жовтні 1940. р., коли італійські війська були лише 80 миль від Єгипту, британська армія спинила їх, а Мусоліні пішов походом на Грецію. Загально тоді говоре-

но, що Мусоліні хотів випередити Гітлера в заняттю Греції, але програв цілковито. Виправа не була як слід підготовлена, греки станули до розпучливої оборони, потім перейшли до наступу і вигнали італійців аж поза свої границі, до Альбанії. Шойно поміч Гітлера вратувала Мусоліні від ганьби. Коли в квітні 1941. р. німці заняли Грецію, Гітлер запросив італійські війська ввійти з триумфом до столиці, міста Атини і вони від цього не відмовилися. Невдача в Греції переконала Німеччину, що Італія коштовний союзник. Тоді пригадав собі Гітлер на слова французьких генералів „Всеодно, чи Італія піде з нами, чи проти нас, ми мусимо поставити своїх 15 дивізій. Коли з нами, треба буде їй помагати. Коли проти нас, треба буде перед нею боронитися“. Гітлер мусів відперти Італії помагати, але мусів теж Італію займати й її укріплювати для спільної оборони. Італія тратила внутрі свою незалежність, наїсти перебирали опіку над воєнними потягненнями.

До Північної Африки треба було вислати німецьку армію під команду ген. Ромеля, але й ця кампанія була програна швидко по тім, як Італія втратила Сомалі, Етіопію, Еретрію. У травні 1943. р. італійські війська разом з німецькими втратили решту позицій в Північній Африці, опісля скоро пішло заняття італійських острів на Середземному морю, а це Пантелерію, Лінозу й Лампедузу (між 11. і 13. днем червня (б. р.)

Вже 10. липня американсько-британські війська висіли на острові Сицилія, яку здобули упродовж 28 днів. Мусоліні стратив владу 25. липня, по нім став прем'єром маршал П'єтро Бадоліо. Дня 8. вересня американський генерал Двайт Д. Айзенгавер проголосив, що італійський уряд піддався безумовно, а стрілянина на фронті закінчилася в год. 6:30 ввечері того самого дня. Італія опинилася на ласці переможців, тобто Америки, Англії й Росії.

Для в'яснення останньої воєнної італійської катастрофи подають такі причини: 1. Італійський нарід це у 70 відсотках бідні селяни. Вони не мають воєнного характеру, ані не мають інтересу воювати. Тому в Італії кожен заклик до мира приймається природно. 2. Фашисти любили бомбастично чванитися, що вони перебудують характер італій-

ського народу. Але не перебували італійської армії, не дали їй належного виряду, хоченого в теперішніх часах. Італія має воєнну флоту, яка ані разу не заступилася в битві з британської флотою, а все втікала до пристані. 3. Німці правили Італією в часі війни так, як їм цього треба було. 4. Італія виставлена на напади з усіх сторін.

Судячи положення Італії теперішними відносинами, треба прийти до висновку, що Італія втратить на будуче своє значіння з міжнародної політики. Які будуть її післявоєнні границі, цього ніхто не знає, бо війна ще не скінчена. Однак кожен студент міжнародних відносин може вже тепер сказати: Роль італійського народу не лежить у війні, а в розвитку мистецтва, літератури й науки. Як у такім географічній положенню, яке має італійський нарід, здобути йому місце для прожитку, це вже завдання, яке повинні розв'язати політичні філософи і холодні практичні політики. Бомбастичний напрям, який розпочав самолюбно-амбітний Мусоліні, не заступить солідної, витривалої праці, яка єдина дає силу нації у продовж століть.

ПОЛЬСЬКА АРМІЯ В СИРІИ.

(ОНА). — Польська армія в Сирії приготується до участі в загальному наступі на Європу. Генерал Андерс мав видати приказ, що скоро приїде час, в яким польська армія покаже свою здібність до боїв. Кажуть, що вона є знаменито озброєна і вимуштрувана. Поляки мають мати на Близькій Сході около сто тисяч війська, а в Англії сорок тисяч.

ФОРТИФІКУЮТЬ ВАРШАВУ.

СТОКГОЛЬМ, (Швеція), (ОНА). — Шведські кореспонденти доносять з Берліна, що німці фортифікують Варшаву і звозять туди пісок до гашення запальних бомб. Вони сподіються, що альянтська повітряна сила буде бомбардувати Варшаву і роблять приготування до оборони. Там є поважна німецька колонія і багато фабрик воєнного виробництва. Тому власне німці сподіються, що Алянти будуть Варшаву бомбардувати.

РОЗСТРИЛИ В ПОЛЬЩІ.

(ОНА). — Німецька преса доносить, що в Польщі розстрілюють польських повстанців, яких німці прилапують на горячих вчинках. Кажуть, що члени підпольної акції систематично викоплюють воєнні поїзди і висаджують у повітря німецькі склади амуніції. В останніх часах вони постійно вбивають німецьких поліцаїв і кольтів, і то до такої міри, що окупаційна влада була примушена жадати більшої охорони. Німці мали вислати до Польщі спеціальну експедицію, якої завданням є зломати опір польського населення й знищити підпольну акцію. Кажуть, що німецька експедиція арештує по селах молодих польських людей і висилає їх до Німеччини, бо боїться, що як в Польщі вибухне повстання, то молодь може робити німцям велику пакість. Німецька преса пише, що поляки є страшно вперті, та що вони мусять за те платити смертю. Польські повстанці видають відозви, в яких кажуть, що німецька окупація скоро скінчиться. Їм нарід вірить і не хоче слухати ніяких німецьких приказів. З того приводу відбуваються по селах масові розстріли.

Без середини
(З „Гумористичних відгуків дня“ Галактіона Чипки, помішуваних у „Дні“)

Ми народ величезної розтяжності. Колиб винайшов хто термометер для настрою, то мусів би особно для українців додати кілька ступнів нагорі і кілька надоліни. Зате середину міг би зовсім викнути. Одним словом ми є континентальний нація, так як є континентальний клімат. Або величезна спека, або величезна зимно, або гімалайсько-шипильний підйом, або морсько-глибинний упадок духа.

Пригадую собі справу приватного українського університету і розмови на цю тему.

— Пане мій! — сказав мені один. — Це кольосальна річ. Мало того, це річ засадничого характеру. Нема сили, щоб могла здушити наш гін...

— Собаці на чоботи та ціла історія! — говорив другий. — Фунта клаків не варта. Тільки великий пшик вийде. Ми, пането, не маємо відповідного гарту на це.

Отже, як бачимо, термометер настроїв виказував величезні відхилення.

За кілька днів стрінув я оптиміста і з місяця почав трохи гасити його оптимізм.

— Мені здається, що справа не стоїть аж так добре, як ви кажете!

— Можє казав, але не кажу! — відповів похнюплено оптиміст. — Я справу передумав документно, зрештою зайшли ще крім цього деякі випадки... Пане мій, з тої мукі не буде не то хліба, але й малого підпака! Ми загалом нездібні до ніякої організації і нехай то ясний грім побе!

А песиміст, коли стрінувся зі мною, то лице його аж сяло.

— Чули ви? Знаменита річ. Про університет було в англійським „Таймсі“ і у французьким „Тані“. Світ заговорив... Ви розумієте, що це за кольосальний успіх!

— Алеж ви кілька днів тому...

— Знаю. Я, бачите, тоді був під вражінням чутки, що два студенти зломали бойкот.

— А ви ці вістки в чужій пресі читали?

— Ні, це мені розказував один з бюрових товаришів, що чув від одного редактора, який бачив на свої очі чоловіка, що здається сам читав про це. Тепер справа зовсім міняється. Ми виходимо на світову, так би мовити, арену... Здивався я з тими знайомими шораз і все то один то другий підбадьорював мене, або вганяв у зневіру. Залежно від того, котрий з них де перебував: чи в підмарних районах оптимізму, чи в глибинах песимізму.

Аж одного дня оба вони зрівналися в... песимізі.

— Пропало все! — казав один. — Шкода було заходу...

— Бідному все вітер в очі зійхав другий. — Здається треба собі сказати: Не тратьте куме сили...

Той настрої держався їх цілі роки і тут саме лежить небезпека. Підйом не був би страшний, колиб удержувався довго, а упадок духа не був би тривожний, колиб скоро минав. Тимчасом: чим вищий настрої тим він коротший, а чим глибший упадок, тим він довше триває.

А все це, думаю, моглоб навести скінчитися. Наш вік дав стільки геніяльних винаходів, що напевно є вже десь за границями термометер настроїв. Можна булоб замовити його для нас (очевидно з доданими ступнями вгорі і вдоліні!) і контролювати себе.

Бо, далєбі, покину страшенно скачемо, а чого доброго — злетимо на довгий час на найнижчий ступінь.

А так — моглоб відповідною вправою дійти до того, щоб ми не були посередні.

Клептоманія чи звичайна крадіж

Минуло 55 літ від тієї пори, коли гурток психіатрів-спеціалістів відкрив умову недугу, який дали назву „клептоманія“. Офіційна наукова дефініція тієї недуги така: „непереможна охота забрати предмет, який стоїть перед очима (зокрема предмети виставлені в крамницях та магазинах), непереможна охота, якій недужий піддається по довшій боротьбі зі самим собою“.

Сьогодні вчені приходять до висновку, що клептоманія є фікційною умовою недуги, значить лиш вигідним викрутом перед караю за крадіж. У великих містах, де випадки крадіж у магазинах трапляються доволі часто, психіатри-знавці чимраз рідше признають клептоманію. Вирішаний вплив на новий напрям у цій медичній діяльності мав визначний паризький спеціаліст, д-р А. Антом, який пильно зайнявся в'ясненнєм цієї складної проблеми.

Раз прийшлося цьому визначному психіатрові розглядати таку справу. Один знайомий адвокат прислав йому зовую клієнтку, обвинувачену у крадіжці трьох пар шовкових панчів у великому паризькому магазині. Згадана жінка заїхала була до магазину у широкій пелерині з футра, сховала під плащ панчохи і, не заплативши виїшла. При виході її придержали й вилегітимували. До д-ра Антома прийшла жона в товаристві свого мужа, незвичайно схвилюваного цілою, для нього дуже неприємною подією.

Адвокат просив лікаря, щоб він виставив посвідку, що будімо ця пані хора на клептоманію. Пацієнтка покляквалася на те, що вона має психічні забурення, бо її батько помер на нервову недугу, мати була сильно нервова. Також муж тієї жінки думав, що вона має якусь дідичну хоробу, бо іноді тратила почасти пам'ять. Все те промовляло за клептоманією.

Однак психіатр запримітив, що пацієнтка підчас оглядин сама-сам виявила деякі подробичі подуржнього спивання, суперечні з тим, що говорив її муж та з тим, що вона говорила в його присутності. Лікар повів так зручно досліди і прийшов до висновку, що вона у присутності свого мужа рецитувала добре вивчену лекцію: непереможна охота, слаба воля, частинна затрата пам'яті і т. д. Оглядини нервової системи не виявили ніяких забурень. Тому

лікар мусів вести дальший дослід у психологічній діяльності. По довшій часі пацієнтка призналася, що має хощання, який часто домагається від неї грошей і таким чином ставляє її в дуже неприємне положення. Отже вона мусіла вкрасти панчохи, щоб затаїти перед мужем, що видала гроші на щось інше. Вже кілька разів удалася їй така штука й вона числила на те, що доброї клієнтки ніхто не буде підозрювати у крадіжці.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКІСЛІД ОБОВ'ЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВІСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВ'ЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВ'ЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ШЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОІХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ТРЕБА РАТУВАТИ ОСІННИЙ ЗБІР В НЬЮЙоркСЬКИМ СТЕЙТІ.

НЬО ЙОРК. — Фармерське Бюро Занять у Нью Йорку (44 Іст 23. вулиця) видало заклик, що нагло потрібно робити для збору дозрілих овочів та інших фармерських продуктів, бо зігниють на пни. Деякі робітники вже зголосилися, але треба ще 40,000 нових.

BE 100% WITH YOUR

BUY WAR BONDS

Hudson Seal Dyed muskrat \$300.00

Купуючи футро з **Hudson Seal** ви хочете бути певні, що ваше футро буде:

1. Витривале, модне і тепле.
2. Задержить чорний кольор і не поблідне по короткім часі ношення.
3. Буде м'яке і блискуче.
4. І дістанете повну вартість за ваші гроші.

Тому ж то ви купите ваше футро у виробничстві Михайла Туранського, де по черв'ї четверть століття ошадні жінки купують фунтра з **ДОВІР'ЯМ**

Прийдіть сьогодні і переглядіть наш вибір чудових футер у різних розмірах і модах.

MICHAEL TURANSKY
350 Seventh Ave., New York City
Between 29 & 30 Sts. 16th Floor
Lackawanna 4-0973

Отворено щодня до 6. год. веч. В суботу до 5. год. веч.

Що говорять про своє минуле найстарші назви українських осель?

(Докінченя зо сторони 2-гої)

ходять з часів, княжої України. Нинішній вигляд назв повстав, як і попередні. На питання чий це город, відповідали це Город Василя або Василів-город, Настаса або Настасів-двір, Льва або Львів-город і так дальше. Тим способом повстали назви Василів, Настасів, Львів, Миколаїв.

Виселялися люди з Перемишля чи Тисьмениці та закладали нову оселю, стара назва їх родинного міста лишалася за ними, але в іншій формі. Хто там живе питали? От ці Перемишляни (ми нині назвали новонакрієновою Перемишляки), от ці Тисьменичани, так і повстали назви осель Перемишляни, Тисьменичани.

Український нарід воював з різними ворогами, нерідко виходив побідно та брав багату добычу в людях в неволю. Села поселених невольників так і називали по імені їх батьківського племені. Звідси то за княжої України повстали наз-

ви осель Печеніги, Печенія, Печеніжин від племені печенігів, що докучало Україні в 10-тім та 11-тім столітті. Село Полівці чортківського повіту напевно було заселене половцями, що напали на Україну в 11-тім, 12-тім та 13-тім столітті. Це нині у мешканців Полівців замітні монгольські риси обличчя. Турка, Торки були заселені торками, Ятвяги ятвягами, які жили колись на нинішнім Підляшсі. Село Прусси має населення походження прусаків, що жили колись в надбалтійським краю та були пізніше німцями згерманізовані. Остали тільки назви країн, східні та західні Прусси.

Це тільки кілька прикладів назв з часів найдавніших на Україні, з передісторичних, вчасно історичних та назви осель з часів княжої України. Далєко лекше вже слідити назви осель пізніших часів, бо тут вже історія допомагає історично-колонізаційним дослідам. Про неодну місцевість говорять вже й неоди історичний документ.

Увага! Нью Йорк і Околиця! Увага!

СТАРАННЯМ УКРАЇНСЬКОЇ РАДІО ПРОГРАМИ СУРМА, котра існує від 1928 року і яку можете чути що суботи зі стації WBNX в годині 4. до 4:30 пополудні

владтовується

ВЕЛИКИЙ ОСІННИЙ РАДІО БАЛЬ КОНЦЕРТ (Толока)

що відбудеться в великій Балевій Салі

WEBSTER HALL, 119 East 11th Street, NEW YORK
(BETWEEN 3rd & 4th AVENUE)

В НЕДІЛЮ, 26. ВЕРЕСНЯ 1943
(SUNDAY, SEPT. 26, 1943)

ПОЧАТОК У ГОДИНІ 5-ТІЙ ПОПОЛУДНІ.

До танців буде пригравати оркестра ІОСФФА СІГУРА.

Концерт зачнеється в годині 8-мії. Виступлять, п-на МАРІЯ ПОЛІНІЯК, солістка. п-ні МАРІЯ ГРЕБЕНЕЦЬКА, провід при піані; Українські Танки виконає група Укр. Танцюристів з Нью Йорку. BERT SPENCER, з Радіо-Екрану і Сцени Артист, що грав "THIS IS THE ARMY SHOW", виступить на сцені особисто (IN PERSON). TUCK and TRIX, комедіант, моряк з своїм партнером.

Професор ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ — промовець. Заповідач WBNX стації DEXTER HALL.

Всіх українців, з близька і далєка, сердечно запрошує на цей РАДІО БАЛЬ СУРМИ КОМІТЕТ.

Історія кар'єри Цезаря Рітца

Славні на весь світ готелі „Рітц“ це свого роду патент і зловживати ним не можна. Вони виводяться від дійсного прізвища одного швейцарця, що зробив велику кар'єру власними силами і залишив по собі цю назву для найвибагливіших готелів і ресторанів. Його жінка Марія Люїза Рітц вийшла в 1929 році по англійськи спомини про свого чоловіка, у 20-ліття його смерті Цезар Рітц помер 26. жовтня 1918 р. над швейцарським озером Чотирьох кантонів у клініці, самотній, підчас війни.

Готелар королів.

У 1881 р. наслідник англійського престолу переноситься з місця свого літнього побуту в Кан до Монте-Карло до „Гран-Отеля“. За архикнязем тягнеться ціла еліта англійської та французької аристократії. Рітц освоює новий готель у Лондоні „Савой“. У своїх споминах він зазначає свою ідею так: „Я зрозумів, що в Англії знаходиться клієнтеля, яка готова заплатити всяку ціну за те, що є найкраще“. Десять років від 1890-1900 він використовує цю засаду практично. У тому часі Рітц стає „королем готеларів і готеларем королів“. Він має водночас у Лондоні „Савой“ і „Карльтон“, „Гран Отель“ у Римі, „Франкфуртер Гоф“ у Франкфурті, „Гран Отель де Терм“ у Сальсомаджуре і дає почин, позичаючи свою фірму таким підприємствам як „Віля Ігея“ в Палермо, „Ресторан Рітц“ у Біярії, „Клерідж і Гайд - Парк Готель“ у Лондоні, „Кайзергоф“ у Вісбадені, не забуваючи за співучасть у першорядних готелях у Монте Карло, в Люцерні, Ментоні, Каїрі, Мадриді та Ріогансбургі.

У Парижі зі шабля на шабелі.

У 1867 р. молодий Рітц виїжджає у Париж з нагоди світової вистави. Він вступає на службу до малого „Готелюку Вірности“, потім до сироманого ресторану, де обділа за 1 фр. 50 ст. З бідних діляниць він переходить поступово до кращих, на вулиці славних ресторанів, де і досі багаті та смакони шукають насолоди для свого шлунка — в околиці вулиць Рояль чи Сент-Оноре. Там він знає „метр д'отелю“ в одній гостинниці, а незабаром переходить до найславнішого ресторану своєї доби Воазена, де має нагоду послуговувати наслідникові англійського престолу і славним письменникам Дюмасові, Гонкуррам, Готіе.

З готеля в готель.

1870 рік: — війна, комуна, облога Парижа; нема харчів, люди їдять шурів, а не лакоминки. Рітц не має що робити в такому місті і як швейцарське вижджає. Зате два роки пізніше вже повертається в готель до „Готелю Сплендіда“ на Оперовій площі, в самому серці елегантного Парижа. У Париж напливає сильна хвиля американців і готеларі роблять чудові інтереси.

А проте Рітц не всидів довго на одному місці. Він шукає щораз кращого джерела доходів у Ніцці, на Рігі, в Люкарно, Сан-Ремо, врешті у 1877 р. бере під свою управу великий готель у Люцерні, що ледви дише. „Гран Готель Національ“ починає давати такі вечірки „з котиліоном“ (новинка, на яку ласі багатії!), що про нього починають появлятися офіційні звістки на сторінках паризьких газет. Туди зізджуються королівські голови та аристократичні дами — на забави.

Спілка зі славним смакуном.

„Рітц“ має вже своє ім'я в Європі. Але Люцерна не в центрі. Він їде до Монте Карло, де випадково познайомлюється із славним французьким кухарем і гастрономом Ескофіе. Там він купує „Гранд Готель“ і до спілки з великим знавцем таємниць піднебіння та шлунка починає „чудову спілку“, як висловлюється про них жінка Рітца. Обидва вони зрозуміли, що „почалася доба панування жінки“, не в суспільних установах і державних кодексах, а на балевах садах, у каварнях, ресторанах і

ОБЛИЧЧА ДОКАЗОМ БОРОТЬБИ. — Луч сонця просвічує через гушавину джунглів на Новій Джорджії й показує ветерана воювання в джунглях, Лойда Кулука, як він добувся з гушавини по 12 днях боїв й чимкорше покріпляється консервами.

псуватися. Уся міжнародна сметанка — представники банків, гербів, мистецтва, літератури, промислу зійшлися туди. Англійська сметанка приїхала окремим кораблем з Лондону на цей день, великі паризькі аристократи вперше згодилися вечеряти не в себе дома, а в ресторані. Рітц був гордий, що переломав традицію. Від цього часу жінки почали сміливіше ходити на обіди та вечері, а Рітц придумав „файв-о-клак“, що й досі є магичним словом для змуджених снобів і аматорів танцю.

Слово „Рітц“.

Жінка Рітца оповідає, як вони обидвоє чули одну розмову перед готелем Рітц у Парижі. Йшла якась пара. Дама показала сусідів на надпис над головою, кажучи:

— Я ніколи й не думала, що був якийсь чоловік, що звався Рітц.

Він: Чому?
Вона: Якто чому? Адже „Рітц“ це прикметник, правда? Це значить „елегантний“, „вибагливий“.

Він: А я чув, що його вживають теж як похвального епітету.

Таксамо не один, що каже подати собі морозиво з овочами „Мельба“ не знає, що так називалася славна австралійська співачка.

КУПИТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАСЕРК, Н. ДЖ. — Квартальні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 12, відбулися в неділю, 19. вересня, в годині 2. попол., в локалі У. Н. Дому, 237 Говн Еве. Просимо всіх членів і членкинь зійтись точно на означений час. Маємо багато справ до погодження, таких, що тільки квартальні збори повинні рішати. Члени, котрі мають діти в молод. департаменті, що їм минуло 18 літ, нехай з'являються до секретаря на цих зборах; вони повинні переплатити їх до департ. дорослих членів. — Петро Головачук, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Дмитрія, від. 288, відбулися в неділю, 19. вересня, в годині 12:30, зараз по Сл. Божій. Уряд просить членів прийти на збори, бо маємо важні справи до вирішення. Довгочлени мають виплатити свій довг. — Зі уряд: М. Загонський, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данілюк, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 342, відбулися в неділю, 19. вересня, в годині 2. попол., в галі церковній. Пригадуємо довгочленим членам, щоб сповнили свою належність. Товариство за довгочлених членів вкладає вислати не буде. Кожний член обов'язаний прийти на збори і заплатити свою належність. Просимо членів виплатити свої діти до У. Н. Союзу. Також родичі повинні переплатити свої діти з молод. департаменту до старших, бо в молодечім департ. не можуть бути довші, як до 18. року життя. — І. Савчак, предс.; К. Минько, кас.; І. Маркович, секр.

НЮ ГЕВЕН, КОНН. — Збори Тов. Любов, від. 370, відбулися в неділю, 19. вересня, зараз по Сл. Божій, в церковній галі, 127 Парк ул. Є дуже важні справи до вирішення, тому всі члени, головні мужики, мають прийти на збори. Члени, що не прийшли на ці збори, будуть наражені на кару. — П. Волянник, пр.; К. Стасюк, кас.; М. Сампара, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Подаємо до відома членам Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, що місячні збори відбулися в неділю, 19. вересня, зараз по відправі, де значимо. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — Секретар.

ШКАГО, ІЛЛ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, відбулися в неділю, 19. вересня, в год. 12:30 пополудні, в церковній залі, 1944 В. Трі ул. Обов'язком кожного члена є прийти і виплатити свої вкладки. За уряд: І. Мегас, предс.; І. Сливка, кас.; П. Хомин, рек. секр.; Д. Лякук, фін. секр.

ДО ВИНАЙМУ АПАРТАМЕНТ

Всі удішення. Парове огріття. Гаряча вода, приватна купальня. Дуже гарна околища. Суперінтендент в будинку апартаменту А.

117 EAST 7th STREET, (Between A & First Avenue) NEW YORK, N. Y.

Даром пробка ЗІЛІЯ МІЛЕРТОН LAXATIVE

Тепер є небувала нагода для всіх, хто терпить на недомогання шлунка й випробували коштовні ліки й заса, а не наїшли полегши. Тим усім поручаємо спробувати даром Зілія Мілертон, котрий не зарпорується ні вартість, а споживається в натуральній формі. Пожитті пробні переконаєтесь, як скрутно діляють в недомоганнях таких, як кислі шлунка, газ, нестерпність, запір, брэк легити, біль голови й інші недомогання, котрі походять зо злого травлення. Шобім переконатися, пишть по пробку.

Спеціальна Оферта по знижених цінах.

1 \$1.00 за 1 коробку Мілертону
1 \$1.50 за 2 коробки Мілертону
1 \$2.00 за 3 коробки Мілертону

Питайте за зіллям Мілертон у вашій сусідній аптеці, а як там його не мають, то пишть до:

J. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. BOX 628, NEWARK, N. J.

Single package not sent C.O.D. Small postage stamps acceptable. Ці ціни вище лише при замовленні просто з головного офісу.

КЛІВЛЕНД, О. — Сестр. Н. З. П. Діан Марі, від. 112, буде мати місячні збори в неділю, 19. вересня, зараз по Сл. Божій, в школі парохійській. Просимо всіх членів прийти на час і заплатити свої вкладки. Будемо мали дуже важну справу до погодження. Довгочлени просимо виплатити свій довг. — За уряд: Марія Лиска, предс.; Катерина Габриєвська, фін. секр.; Параня Різуи, кас.; Домінійка Романович, рек. секр.

ЮНКЕРС, Н. Р. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що наслідний збори відбулися в неділю, 19. вересня, в год. 2. пополудні, в галі У. Г. Клубу, 13 Вашингтон ул. Просимо членів виплатити свої належності. — В. Комар, предс.; В. Мандай, секр.

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

УКРАЇНЬКА гр.-кат. парохія Пр. Діан Марі в Міксіракс, Па., пошукує кваліфікованого **ДЯКОВЧИТЕЛЯ**, котрий провадив би добре українську діточу школу і був відповідним директором церковного хору. В інформаційних справах треба голоситися на адресу секретаря парохії: **MIKE GURNAIK, 327 Helen St., McKees Rocks, Pa.**

ПАРОХІЯ Нокров Пречистої Діан Марі в МекАду, Па., пошукує **ДЯКОВЧИТЕЛЯ**, що вмє провадити хор і вечірню школу з дітми. Голоситися треба листовно і подати, скільки жадують платити. Посаду можна обітати від 1. жовтня ч. р. Зголошення слати на таку адресу: **179-537 S. Hancock St., McAdoo, Pa.**

ВСІ ІДІТЬ — до — STEPHEN D. SATZEWICH

32 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Tel.: GRamercy 3-0713

Купувати фарми, домн, земло і ріжні потрібні асекурації, як також продавати фарми або домн.

ВСІ ЧАСТИ ДО НАПРАВИ ПЕЧЕР

вуглевих, газових, нафтових, огрівачів парюу й гарячю водою, як також усякі нові печі може дістати в **STOVE MFRS CORP., 182-186 Mulberry St., Newark, N. J.**

Д-р ВОЛОД. ГАЩИЦЬ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.
Tel.: Essex 3-5066

Урядові години: Від 1 до 3 попол.; від 6 до 8 вечір.
В неділі згідно з умовою.

БОЛІНІТ

Рани на ногах, опухлі ноги, набриклі жиди, болючі ноги, флебіт (запалення жиди), пухлякі або болючі коліна чи істочки і ревматичні ноги успішно лікують новими європейськими методами без операції.

Лікує згубні літкн і котилів. Офісові години: в понед. і четвер. від 1. до 8:30 веч.; впт. і пати. від 1. до 6. веч.; в серед. і субот. від 1. до 5. веч. В неділі і свята нема урядових годин

Dr. L. A. VENLA

320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

ПРОДАЮ

ДОМН, ФАРМН, РЕСТОРАНН, ГАЛУЖНН, БУЧЕРНН, ГРОСЕРНН

В ріжного рода бізнесі, Помагаючу нотаріальні справн, Продаю ріжного рода асекурацію

PETER BARTKIW

Real Estate & Insurance Broker
Notary Public
309 E. 14. St., New York, N. Y.
Phone AL. 4-8254

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

І вище

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМВОЙ І ОКОЛИЦН

KANAI KAIN FUNERAL HOME

433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Зарадує погребні по шні так низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАРІКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Rigified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛІДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИЩО

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронями в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦН

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y.
Tel.: MEtrose 5-6577

ТАРЗАН, ч. 838. У ворожих руках.

HE REFERRED TO FALL INTO THE CLUTCHES OF HIS ENEMIES, WITH THE HOPE OF ESCAPING LATER!

RATHER THAN HAVE ZEELA INJURED BY THE GRAPNELS, TARZAN SEIZED HER AND ROSE TO THE SURFACE.

NOW EAGER HANDS REACHED OUT AND PULLED THEM ABOARD.

THEN THE MOTOR-BOAT TURNED UP-STREAM, HEADED FOR THE SECRET LAIR OF TARZAN'S MYSTERIOUS CAPTORS.

Аби не дати Зілі поранити заланими гаками, Тарзан схопив її за руку й вишлюк на поверхню.

Він волив потрапити в руки ворогів, бо це йому ще лишало надії вирятуватися пізніше.

По них посягнули руки й витягнули їх з води до човна.

Потім моторовий човен повернувся горі рікою й скерувався до лежовища таємничих ворогів Тарзана.